

Sistemes tradicionals d'explotació agropecuària a Can Pèlecs

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Can Pèlacs
Emplaçament
Alçada: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac
706

Coordenades:

Latitud: 41.64377
Longitud: 2.00016
UTM Est (X): 416735
UTM Nord (Y): 4610708

Classificació

Número de fitxa 08120 - 309
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tècnica artesanal
Estil / època: Contemporani
Segle XX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Productiu
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dt., 30/03/2021 - 12:23

Descripció

La família de l'Alba porta la masoveria de can Pèlcs des de fa 32 anys, quan els seus pares la van agafar provinent de Santa Oliva, al Baix Penedès. Des de llavors han treballat la terra de la finca, que havia arribat a tenir fins a 160 ha. Però l'Alba ha anat introduint sistemes tradicionals per tal d'aconseguir una explotació ecològica sostenible en un afeblit sector primari, dins un parc natural com és el de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac.

Otero (2007:53) explica que l'explotació ecològica de Can Pèlcs reprèn la seva activitat l'any 2003 amb els objectius de recuperar agrícolament la finca i contribuir a recuperar el mosaic agroforestal del Parc; treballar la finca segons els principis de l'agricultura ecològica, fer de la pagesia la font d'ingressos i crear un espai de salvaguarda d'espècies o variants hortícoles i fruiters.

La superfície agrícola és d'unes nou hectàrees, de les quals aproximadament la meitat es troba en guaret; la resta es destina a horta intensiva, horta extensiva i camps d'extensiu. Als horts intensius es porta a terme una producció hortícola i es preveu la prioritització de les varietats locals respecte de les comercials i la seva comercialització. Als camps d'extensiu conreats, durant la campanya del 2005 s'hi va sembrar melca (*Sorghum bicolor*), destinada a la producció de farratge i la multiplicació de llavors.

L'agricultura ecològica utilitza un conjunt de tècniques per augmentar la fertilitat del sòl sense utilitzar adobs químics. A can Pèlcs el compost es produeix a la mateixa finca, adobs en verd i aportació de fems i gallinassa seca. Una altra tècnica utilitzada per evitar l'esgotament de nutrients és la rotació i l'associació de conreus, ja que els diferents sistemes radiculars exploren profunditats diferents del sòl, a la vegada que algunes espècies compensen l'efecte d'altres que consumeixen més nutrients. Per dotar l'agroecosistema de can Pèlcs d'estabilitat ecològica i econòmica enfront de les perturbacions, s'intenta que el conjunt de varietats i espècies que es conreen (alternativa) sigui el màxim de diversa. El control de plagues també segueix els principis de l'agricultura ecològica i es basa en l'elecció correcta del material vegetal, la situació adequada del conreu en la rotació i la utilització d'algunes substàncies de síntesi permeses per la normativa del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE) o preparats a base de derivats de plantes, com cua de cavall (*Equisetum* sp.) macerada.

L'explotació es beneficia de l'existència d'un entorn forestal adjacent, que ofereix refugis i fonts d'aliments a insectes amb capacitat de control de plagues, augmenta la biodiversitat edàfica i contribueix a la fertilització dels conreus en contacte amb el bosc per efecte d'algunes espècies lleguminoses pioneres com la gatosa (*Ulex parviflorus*) i la ginesta (*Spartium junceum*). També proveeix de productes per a l'explotació –biomassa que es composta–, per a l'autoconsum –llenya, bolets, plantes aromàtiques i medicinals, fruits silvestres. Les plantes adventícies són considerades un element més de l'agroecosistema per les seves funcions de control de l'erosió o de subministra-ment de matèria orgànica.

L'activitat ramadera es planteja com un factor complementari a tota explotació agrícola i es fa amb els mateixos criteris de sostenibilitat. Tot i els plantejaments inicials i que la recuperació de l'activitat agrícola i ramadera pretén anar més enllà d'una motivació nostàlgica o antropològica, i es presenta com una estratègia de gestió ambiental de l'en-torn i d'implicació social dels habitants del municipi, la realitat és que, actualment, el rèdit econòmic és nul per circumstàncies tant conjunturals com estructurals, però la potencialitat del plantejament pot servir de desenvolupament de projectes satèl·lits fonamentals per al sosteniment i enriquiment del parc. Com conclou encara Otero (2007), La incorporació d'estratègies de desenvolupament i consolidació de les activitats agrosilvopastorals sostenibles i la consideració de la dimensió ambiental del sector primari com a element central en la gestió dels espais naturals protegits són clau per a l'èxit de la conservació de la natura.

Observacions:

L'Alba col·labora amb diferents escoles com l'institut Castellar en el mòdul de Producció Agrària Ecològica, amb alumnes de pràctiques que treballen el maneig del bestiar, com ara munyir a mà o esquilar. També col·labora amb l'escola de pastors.

També col·labora amb la facultat de veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona en projectes per recuperar tractaments tradicionals pel bestiar.

Història

L'Alba va arribar a can Pèlacs quan ja tenia 17 anys, a punt de complir-ne 18, amb el seu germà Enric i els seus pares, que es van instal·lar com a masovers l'any 1989. La mare provenia d'una família de pagesos rabassaires de Rubí. Durant la Guerra Civil van perdre les terres que treballaven. El pare provenia d'una família de pagesos propietaris, també de Rubí; però ell era el cabaler, el segon després de l'hereu, i va buscar noves terres per treballar renunciant a la legítima. Van anar a parar a Santa Oliva, prop del Vendrell, al Baix Penedès. Va tenir un accident amb un any immobilitzat, durant la convalescència va llegir un anunci on s'oferia la masoveria de can Pèlacs i prengueren la decisió d'acceptar-la.

La masovera anterior havia mort d'una llarga malaltia, durant la qual l'home no podia compaginar les necessitats de la finca amb les circumstàncies personals d'atenció a la seva esposa. Quan ella mor, l'home decideix deixar la finca.

La finca pateix un endarreriment que sumat a algunes decisions preses als anys 70, com l'eixamplament de feixes, condicionen la productivitat de la terra. Això fa que triguen molts anys en posar-la en condicions. Només per condicionar la feixa superior triguen dos anys. A més a més, el clima és molt dur, amb hiverns crus i estius molt calorosos. Neva gairebé cada any, es produeixen aiguats i hi ha poques hores de sol. A tot això cal sumar-li l'escassetat d'aigua i sediments naturals i la poca terra, tant de secà com d'horta.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE MATADEPERA (2019). El magraner de can Pèlacs; dins Gaset de Matadepera, 373, juliol de 2019, pp. 8. Ajuntament de Matadepera.

OTERO, Iago; DOMÈNECH, Laia; i ESCALONA, Alba (2007). La dimensió ambiental del sector primari al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac. El cas de l'explotació d'agricultura ecològica de Can Pèlacs (Matadepera); dins VI Trobada d'estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac: Diputació de Barcelona, pp. 51-57.

